

USNESENÍ

Krajský soud v Plzni rozhodl soudcem Mgr. Janem Šmakalem ve věci

žalobce: **B. E. E.**

proti
žalované: **Komise pro rozhodování ve věcech pobytů cizinců,**
sídlem nám. Hrdinů 1634/3, Praha,

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované č. j. MV-140421-4/SO-2024 ze dne 25. 10. 2024, o žádosti o osvobození od soudních poplatků, návrhu na ustanovení zástupce a návrhu na přiznání odkladného účinku žalobě,

takto:

- I. Žalobce se zcela osvobozuje od soudních poplatků.
- II. Žalobci se ustanovuje pro toto řízení zástupkyní Mgr. Veronika Nováková, advokátka se sídlem Moravská 854/2, Plzeň.
- III. Návrh na přiznání odkladného účinku se zamítá.

Odůvodnění:

1. Žalobce požádal dne 3. 7. 2024 o vydání nového povolení k dlouhodobému pobytu za jiným účelem, a to konkrétně za účelem studia. Předtím žalobce disponoval zaměstnaneckou kartou. Ministerstvo vnitra řízení o žádosti zastavilo s tím, že žalobce žádost podal na území ČR, ač k tomu nebyl oprávněn. Vycházelo totiž z toho, že ke dni 31. 12. 2023 došlo k rozvázání pracovního poměru mezi žalobcem a jeho zaměstnavatelem ARMONT SERVIS s. r. o. Žalobce poté opět dne 19. 1. 2024 nastoupil na stejnou pracovní pozici u stejného zaměstnavatele. Po skončení pracovního poměru, tedy dne 31. 12. 2023, žalobce nicméně nepodal oznámení o změně podle § 42g odst. 7 zákona o pobytu cizinců. Žalobci tak ke dni 29. 2. 2024 měla skončit platnost zaměstnanecké karty. V době podání žádosti tedy na území měl pobývat neoprávněně. Následné odvolání žalobce žalovaná zamítla a rozhodnutí ministerstva potvrdila. Žalobce spojil žalobu s žádostí o osvobození od soudních poplatků, návrhem na ustanovení zástupce a návrhem na přiznání odkladného účinku žalobě.

Osvobození od soudních poplatků

2. Smyslem institutu osvobození od soudních poplatků je právě ochrana účastníků, kteří se nacházejí v tíživých poměrech. Jejich právo na přístup k soudu a soudní ochrana by neměla být omezena právě tím, že nedisponují finančními prostředky na úhradu soudních poplatků.
3. Podle § 36 odst. 3 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) platí, že účastník, který

doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.

4. Soudní poplatek za podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu činí 3 000 Kč podle položky 18 bodu 2 písm. a) sazebníku poplatků, který je přílohou zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Soudní poplatek za návrh na přiznání odkladného účinku žalobě činí 1 000 Kč podle položky 20 sazebníků poplatků.
5. Ze shora citovaného § 36 odst. 3 s. ř. s. vyplývá, že účastníka může předseda senátu zcela osvobodit od soudních poplatků, přičemž musí být kumulativně splněny čtyři podmínky: 1) účastník musí soudu podat vlastní žádost o osvobození od soudních poplatků; 2) doložit, že nemá dostatečné prostředky; 3) podaný návrh nesmí být zjevně neúspěšný a 4) současně musí existovat zvlášť závažné důvody pro takový postup.
6. První podmínku žalobce splnil. K druhé podmínce soud uvádí, že povinnost tvrdit (tzv. břemeno tvrzení) a povinnost prokázat (tzv. břemeno důkazní) rozhodné skutečnosti stíhá účastníka (viz rozsudky NSS č. j. 1 Afs 5/2003-54 ze dne 30. 3. 2004, č. j. 6 As 35/2019-12 ze dne 13. 3. 2019, odst. 13).
7. Soud se zabýval otázkou, zda má žalobce dostatečné prostředky na zaplacení soudních poplatků v celkové výši 4 000 Kč. Z předložených podkladů vyplynulo, že žalobce je zcela bez příjmu, neboť není oprávněn na území České republiky legálně pracovat (nebyl mu již znovu udělen trvalý pobyt). Je tak zcela závislý na příjmu své matky, se kterou sdílí domácnost. Matka nicméně živí další dva syny (14 let a druhému je něco málo přes 1 rok), na které je sama. Matka momentálně pobírá rodičovský příspěvek a k tomu pracuje na poloviční úvazek. Otec žalobci finančně nepomáhá. Dále žalobce uvedl, že má měsíční výdaje ve výši 1 540 Kč (zdravotní pojištění). Z doloženého výpisu z účtu žalobce dále vyplývá, že za měsíc říjen 2024 činily jeho celkové výdaje 6 961 Kč, oproti tomu jeho příjmy činily 9 350 Kč. Ve výpisu nadto není uveden měsíční výdaj za zdravotní pojištění. Soud na základě výše uvedeného dospěl k závěru, že žalobce prokázal, že nemá dostatečné prostředky na úhradu soudních poplatků. Druhou podmínku žalobce také splnil.
8. Žaloba žalobce na první pohled nevykazuje, že by byla zjevně neúspěšná. Třetí podmínka je tedy také splněna. Soud se tak dále zabýval tím, zda jsou v případě žalobce naplněny zvlášť závažné důvody pro plné osvobození od soudních poplatků. Soud k tomuto uvádí, že žalobce nemůže v České republice momentálně pracovat, je závislý na příjmu své matky, která finančně zabezpečuje další dvě nezletilé děti (nejmladšímu synovi je něco málo přes rok). Zároveň pobírá rodičovský příspěvek měsíčně ve výši 16 666 Kč. Na děti je matka sama. Otec žalobce se zároveň nachází v Mongolsku a synovi nijak finančně nepomáhá. Soud shledal, že existují zvlášť závažné důvody pro plné osvobození od soudních poplatků.
9. Výrokem I tohoto usnesení tedy soud žalobce dle § 36 odst. 3 s. ř. s. zcela osvobodil od soudních poplatků.

Ustanovení zástupce

10. Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. platí, že navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotově

výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát.

11. Z uvedeného ustanovení vyplývá, že účastníkovi lze ustanovit zástupce tehdy, jestliže jsou kumulativně splněny tři podmínky: 1) účastník musí podat návrh na ustanovení zástupce; 2) jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a 3) jestliže je to nezbytně třeba k ochraně jeho zájmů.
12. První podmínku žalobce splnil. U žalobce jsou zároveň splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, jak je patrné z výše uvedeného. Soud má pak za to, že v případě žalobce je rovněž splněna i třetí shora citovaná podmínka pro ustanovení zástupce, tedy že ustanovení zástupce je nezbytně třeba k ochraně žalobcových práv. Žalobce nehovoří českým jazykem, nevykazuje právnické znalosti a s ohledem na rodinné poměry není schopen si zajistit dlouhodobé profesionální právní poradenství (žalobu zjevně sepišovala nezisková organizace nebo někdo z její blízkosti).
13. Soud proto ustanovil žalobci zástupkyni z řad advokátů, a to konkrétně Mgr. Veroniku Novákovou, která se zaměřuje na správní právo. Mgr. Nováková zároveň požádala Krajský soud v Plzni o zápis do seznamu advokátů, kteří souhlasí s ustanovením jakožto zástupci účastníků mj. v soudním řízení správním (takový seznam soud nevede, žádost ale bere v potaz). Podrobnějšího odůvodnění není pro účely tohoto rozhodnutí třeba (srov. § 55 odst. 4 s. ř. s.; k tomu vizte *a contrario* rozhodnutí rozšířeného senátu NSS č. j. 8 As 21/2005-101 ze dne 25. 4. 2006, č. 1006/2007 Sb. NSS, a č. j. 7 Azs 24/2008-141 ze dne 21. 12. 2009, č. 1995/2010 Sb. NSS).

Náležitosti žaloby

14. Žalobu lze považovat za bezvadnou, neboť obsahuje všechny obecné i zvláštní náležitosti, včetně žalobního bodu. Tím je plně projednatelné tvrzení o tom, že řízení o žádosti žalobce nemělo být zastaveno, neboť žalobce v době podání nové žádosti pobýval na území ČR oprávněně. Zároveň žalovaný nedostatečně zhodnotil přiměřenost dopadů napadeného rozhodnutí do jeho soukromého a rodinného života.
15. Proto soud žalobce nevyzýval k odstranění vad a pouze připomíná, že rozšířit žalobu o další žalobní body může žalobce jen ve lhůtě pro podání žaloby (§ 71 odst. 2 *in fine* s. ř. s.). Dle tvrzení žalobce mu bylo napadené rozhodnutí doručeno dne 2. 11. 2024. V tom případě by žalobní lhůta (30 dnů od doručení rozhodnutí správního orgánu v posledním stupni) započala běžet dne 3. 11. 2024 a skončila by dne 2. 12. 2024. Žalobní lhůta se nicméně staví od 26. 11. 2024, kdy soudu došla žádost o ustanovení advokáta do dne, kdy toto usnesení nabude právní moci (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). K případnému doplnění žaloby o nové žalobní body tedy zřejmě zbývá **sedm dnů**. Bližší závěry o běhu lhůty z dosavadního obsahu soudního spisu učinit nelze, to je úkolem zástupkyně žalobce.
16. Platí však nadále, že v mezích již uplatněných žalobních bodů lze žalobu i po uplynutí lhůty k podání žaloby více konkretizovat, tj. žalobce může upřesnit ta žalobní tvrzení, která v žalobní lhůtě již konkrétně a individualizovaně zafixovala základní rozsah toho, co bude ve věci předmětem soudního přezkumu.

Rozhodnutí o odkladném účinku

17. Žalobce požádal o přiznání odkladného účinku žalobě stručně řečeno proto, že by jinak musel vycestovat, což pro něj představuje výrazný zásah do soukromého a rodinného života. Na území ČR má celou rodinu a zároveň zde byl přijat ke studiu na vysoké škole. Na závěr také zmínil, že vycestováním by přišel o možnost účastnit se případného ústního

jednání u soudu.

18. K tomu žalovaná sdělila, že napadené rozhodnutí nepředstavuje překážku případného pobytu žalobce na území ČR na základě jiného právního titulu. Matka žalobce má zaměstnaneckou kartu, není tedy nijak na žalobci pobytově závislá, ani žalobce na ní. Rovněž případné studium může žalobce realizovat ze země původu pomocí online technologií. Žalované je také známo, že s žalobcem bylo zahájeno řízení o správním vyhoštění z území členských států EU. Případné dopady do soukromého a rodinného života žalobce tak budou řešeny v rámci tohoto řízení.
19. Soudní řád správní stanoví v § 73 odst. 2 dvě podmínky, které musí být současně splněny k tomu, aby bylo možné přiznat žalobě odkladný účinek: (1) výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí by znamenaly pro žalobce nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám; (2) přiznání odkladného účinku nebude v rozporu s důležitým veřejným zájmem.
20. Je na žalobci, aby tvrdil a osvědčil naplnění první z podmínek pro přiznání odkladného účinku žalobě, tj. že by výkon nebo právní následky rozhodnutí pro něj znamenaly nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám. Závisí na žalobci, zda specifikuje, v čem má újma spočívat, a aby takto tvrzené skutečnosti patřičně doložil. Rozpor přiznání odkladného účinku s veřejným zájmem, popř. i újmu, jež by měla vzniknout jiným osobám, má tvrdit a osvědčovat žalovaná (srov. usnesení KS v Praze č. j. 45 A 4/2013-29 ze dne 6. 2. 2013, č. 2852/2013 Sb. NSS).
21. Žaloba zásadně nemá odkladný účinek, což platí i pro případy, kdy v řízení nemůže vzniknout újma jiným osobám (např. tam, kde žádné jiné osoby v řízení nevystupují). Hrozící újma proto nesmí být vzhledem k poměrům žalobce bagatelní, nýbrž naopak významná, taková, která opravňuje, aby v jeho konkrétním případě pravidlo, že žaloba odkladný účinek nemá mít, nebylo výjimečně uplatněno. Významnou bude újma spíše tehdy, nebude-li možno v případě, že bude napadené správní rozhodnutí naplněno a poté shledáno nezákonným a zrušeno, v podstatných ohledech navrátit v původní stav jím způsobené následky či dopady. Významnou bude též spíše tehdy, půjde-li sice při uplatnění rozhodnutí o následky vratné či napravitelné, avšak takového rázu, že způsobí žalobci vážné obtíže či významné poruchy v jeho životě, fungování, činnosti apod. (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS č. j. 10 Ads 99/2014-58 ze dne 1. 7. 2015, č. 3270/2015 Sb. NSS).
22. Soud se ztotožňuje s žalobcem, že v jeho rodinných a soukromých poměrech by jeho vycestování ze země představovalo výraznou tíživou poruchu v jeho životě. Žalobce zde byl přijat ke studiu na vysoké škole, nemá žádné finanční prostředky, tedy ani na vycestování ze země a jeho případný následný návrat. Sdílí domácnost se svou matkou a dvěma nezletilými sourozenci, na které je matka sama. Lze tedy usuzovat, že jelikož žalobce není oprávněn na území ČR legálně pracovat, pomáhá matce v domácnosti a se sourozenci. Ve věci nejsou zřejmé žádné důvody veřejného zájmu, pro které by žalobce nezbytně musel opustit území státu (žalobce se nedopustil žádné trestné činnosti).
23. Případná povinnost vycestovat však nebyla založena napadeným rozhodnutím, ani není jeho jiným právním následkem. Žalobce tedy neosvědčil, že mu výkon napadeného rozhodnutí či jiné jeho následky způsobí vážné obtíže či významné poruchy v životě, pro které je třeba přiznat žalobě odkladný účinek.
24. Jelikož žalovaný vycházel z toho, že žalobce svou žádost o vydání nového povolení k dlouhodobému pobytu za jiným účelem (studia) podal až po uplynutí platnosti

původního povolení k dlouhodobému pobytu (zaměstnanecké karty), nemohlo tak ve smyslu § 47 odst. 4 zákona o pobytu cizinců dojít k prodloužení platnosti zaměstnanecké karty do doby nabytí právní moci rozhodnutí o podané žádosti. **Žalobci by přiznáním odkladného účinku žalobě nevznikla fikce pobytu podle § 47 odst. 11 zákona o pobytu cizinců.**

25. Žalobce tedy není oprávněn pobývat na území státu proto, že nemá žádný pobytový titul, nikoliv proto, že řízení o jeho žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia bylo zastaveno. Přiznáním odkladného účinku vůči napadenému rozhodnutí se tak žádný pobytový titul ani jeho fikce neobnoví. Z toho důvodu by přiznání odkladného účinku neplnilo žádný účel.
26. **Přiznání odkladného účinku nemůže zabránit případnému vycestování žalobce. Tím není vyloučeno, že vycestování žalobce lze dočasně zabránit podáním nějaké žádosti ve správním řízení, popřípadě vhodně navrženým rozhodnutím o předběžném opatření.** Podle obsahu podání je však zřejmé, že žalobce zatím o nařízení předběžného opatření nežádal (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS č. j. 8 Azs 339/2019-38 ze dne 16. 6. 2020, č. 4039/2020 Sb. NSS).

K ustanovení tlumočníka

27. Žalobce žádal o ustanovení tlumočníka do mongolského jazyka. Pro takový postup soud zatím neshledal důvod a zatím bude komunikovat s žalobcem a jeho zástupkyní v jazyce českém.
28. Povinnost ustanovit tlumočníka pro překlad listin zasílaných soudem, popřípadě povinnost soudu zasílat tyto listiny přímo v cizím jazyce nevyplývá z čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod [srov. stanovisko pléna ÚS sp. zn. Pl. ÚS-st. 20/05 ze dne 25. 10. 2005 (ST 20/39 SbNU 487)]. Potřeba překladu listin zasílaných soudem tak může vyplynout pouze v konkrétních okolnostech jednotlivého případu za účelem dodržení obecného, ústavně nezaručeného požadavku na férový proces [srov. i dissent k cit. stanovisku Pl. ÚS-st. 20/05 a obecně odst. 26–27 nálezu sp. zn. I. ÚS 946/16 ze dne 30. 5. 2018 (N 105/89 SbNU 543)].
29. K tomu je však zapotřebí, aby nezbytnost překladu vyšla jednoznačně najevo (§ 18 odst. 2 o. s. ř. ve spoj. s § 64 s. ř. s.; srov. usnesení rozšířeného senátu NSS č. j. 8 Azs 289/2021-80 ze dne 27. 2. 2024). V souzené věci byl žalobce zjevně schopen vyhledat právní pomoc, byť ze strany neziskové organizace, a byl doposud schopen reagovat na soudní písemnosti, ať již na základě překladu zajištěného vlastními silami či v rámci bezplatné právní pomoci.
30. Za toho stavu nevyšlo najevo, že by překlad soudních písemností byl potřeba a že bez něj by byl žalobce znevýhodněn. To platí tím spíše, že soud nyní žalobci ustanovili zástupcem právní profesionálku. To nevylučuje, že konkrétní potřeba tlumočení vyjde najevo později.
31. Dosud je tedy věcí žalobce, aby se v písemném styku komunikoval se soudem v českém jazyce a sám si zajistil překlad písemností (srov. SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. Občanský soudní řád. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 65–66, marg. č. 18–20). Není však vyloučeno, že tento překlad bude důvodně vynaloženým nákladem řízení.

Poučení:

Proti výrokům I a II tohoto usnesení lze podat do dvou týdnů po jeho doručení kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. Lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u Krajského soudu v Plzni.

Proti výroku III tohoto usnesení není kasační stížnost přípustná [§ 104 odst. 3 písm. c) s. ř. s.].

Přiznané osvobození soud kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti (§ 36 odst. 3 čtvrtá, pátá věta s. ř. s.)

Plzeň 13. prosince 2024

Mgr. Jan Šmakal v.r.
soudce